

ARCHITECTUUR De tien waardevolste projecten van de afgelopen drie jaar

Kanshebbers zestiende Lieven de Key Penning

1. Bakenessertoren.

FOTO RICHARD STEKELBURG

Wie mag zich volgende maand winnaar noemen van de onder architecten felbegeerde Lieven de Key Penning? Voor de zestiende keer organiseert het ABC Architectuurcentrum de uitverkiezing. Dit jaar met als thema: 'Monumenten, Erfgoed & Hergebruik'.

Richard Stekelburg
richard.stekelburg@mediahuis.nl

Haarlem ■ De aandacht gaat deze editie uit naar hoe de afgelopen drie jaar is omgegaan met het erfgoed in Haarlem. Dus gaat het over historische gevels die zijn opgeknapt en met oog voor het verleden zijn hersteld. En over nieuwe invullingen die met slimme aanpassingen werden gevonden voor wat oud maar te koesteren is. De vakjury selecteerde tien kanshebbers uit een groslijst van dertig projecten.

Diezelfde vakjury onder leiding van wethouder Floor Roduner bepaalt wie op dinsdag 18 november de Lieven de Key Penning krijgt. Maar, inmiddels traditiegetrouw, wordt ook nadrukkelijk het oordeel van het publiek gevraagd - vanaf deze vrijdagavond kan online gestemd worden voor de Publieksprijs (zie kader). Ook die wordt 18 november uitgereikt. Dat gebeurt tijdens een feestelijke avond in de aula van Het Schoter - nabij het Schoterbos, het project dat vorig jaar de Penning won.

Wie zijn dan die tien genomineerden? In willekeurige volgorde:

1. Bakenessertoren

Onder leiding van Dennis van Veen van Van Veen/Veldman Rietbroek Architecten werd de toren van de Bakenesserkerk ingrijpend gerestaureerd. Meest in het oog springende is het na zo'n vijftig jaar terugbrengen van het onbeschilde lood van de kroon en lantaarn. Maar er gebeurde meer. Zo werden lood en waar nodig hout vervangen, het natuursteen kreeg zijn historische kleur terug en de afwatering werd vernieuwd.

2. De Vest

Het in 1901 als Huis van Bewaring opgeleverde gebouw De Vest - naast De Koepel - werd naar ontwerp van Buro Van Stigt omgetoverd tot een studentencomplex met 82 units van studentenhuysvesten Duwo. Wat vroeger twee cellen waren is nu één studentenkamer met eigen pantry en badkamer. Het Atrium van het gebouw is in oude glorie hersteld.

3. Kolksluis

De oudste nog werkende sluis in Europa - uit 1280! - kreeg afgelopen jaren een flinke opknappbeurt. Hoogheemraadschap Rijnland en de Beens Groep zorgden in Spaarndam samen voor een technisch huzaren-

stukje dat bestond uit onder meer het herstel van het natuursteen, het aanbrengen van nieuw voeg- en metselwerk en het vervangen en schilderen van de leuning bij de sluisen en de trappen.

4. Stedelijk Gymnasium

Naar ontwerp van Brique architecten is het Stedelijk Gymnasium in Haarlem verbouwd en uitgebreid. Twee monumentale gebouwdelen van het complex in het centrum van de stad zijn aangepast aan de hedendaagse onderwijsseisen en verduurzaamd, later aangebouwde delen hebben plaatsgemaakt voor een nieuw bouwvolume.

5. Brinkmanngewel

Architectenbureau Heiko Hulsker & Partners zorgde dat de Brinkmann aan de Grote Markt een nieuwe maar historisch verantwoorde uitstraling kreeg. Zo werd onder meer uitgebreid onderzoek gedaan naar welke kleuren die gevel in het verleden eigenlijk had. De omstreken opbouw op het Brinkmanncomplex die dezelfde architect ontwierp, staat los van deze nominatie.

6. Oerkap

Hoewel de naam Oerkap historisch misplaatst is voor de huidige locatie van het stadsstrand, is die plek bij de oude Drijfriemfabriek wel een en al Haarlems erfgoed. Het monumentale gebouw langs de spoorlijn aan het Spaarne bestaat sinds 1801. Met ontwerp bureau Estida werd gewerkt aan een smaakvolle verbouwing, met compleet nieuw en groter gebouw als onderkomen.

7. Vredestempel

Op initiatief van een groep burgers die vanaf 2022 de Stichting Vredestempel 1648 vormden, werd het monument voor de Vrede van Munster aan het Prinsenhof in zijn oorspronkelijke staat teruggebracht. De bedoeling is dat het gaat fungeren als podium voor kleinschalige muziek- en theateruitvoeringen.

8. Winkelpuilen

Bureau Erfgoed Gemeente Haarlem helpt winkeliers in het centrum met het in oorspronkelijke staat terugbrengen van hun pui. De gemeente betaalt daaraan zelfs voor 50 procent mee. Inmiddels zijn diverse puien op deze manier stevig opgeknapt, zoals die op de hoek van Grote Markt-Grote Houtstraat.

9. Rijkskantoor

Het voorheen nogal geheimzinnige en naar binnen gerichte kantoorgebouw van de FIOD heeft naar ontwerp van MVSA Architects en Beyond Space zowel buiten als binnen een opener karakter gekregen. De belangrijkste ingreep buiten zijn de nieuwe fraaie erkers.

10. De Meester

De oude ambachtsschool De Meester aan de Verspronckweg in Haarlem stond al jaren leeg. Ontwerpbureau INBO maakte voor het gebouw uit 1922 een nieuwe invulling. Van meet af aan was het uitgangspunt: de monumentale uitstraling moest behouden blijven. Het nieuwe wooncomplex bestaat uit 178 appartementen. Toegevoegd is een ondergrondse parkeergarage.

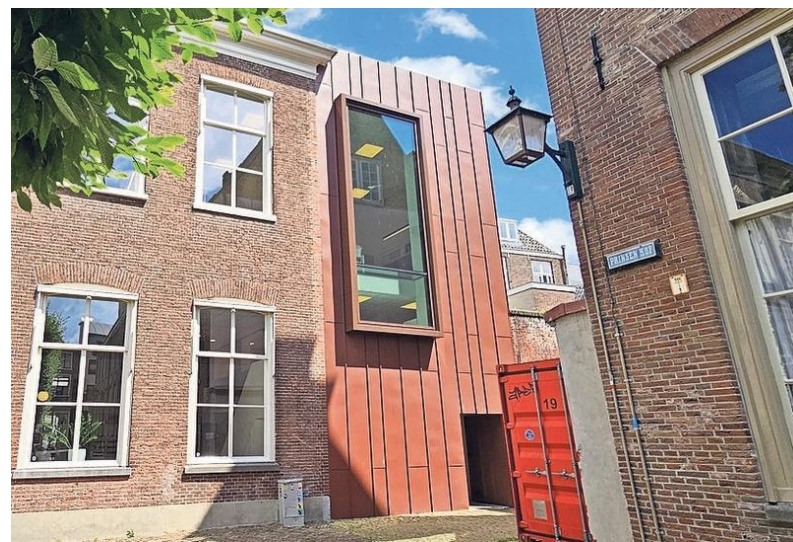
2. De Vest.

FOTO CHRIS HOEFSMIT

3. De Kolksluis.

FOTO CHRIS HOEFSMIT

4. Stedelijk Gymnasium.

FOTO HENK GEIST

5. Brinkmanngewel.

FOTO CHRIS HOEFSMIT

6. Oerkap.

FOTO CHRIS HOEFSMIT

7. Vredestempel.

FOTO CHRIS HOEFSMIT

8. Winkelpuilen.

FOTO CHRIS HOEFSMIT

9. Rijkskantoor.

FOTO CHRIS HOEFSMIT

10. De Meester.

FOTO CHRIS HOEFSMIT

Thema van dit jaar:
'Monumenten,
Erfgoed &
Hergebruik'

Stemmen

Voor de Publieksprijs Lieven de Key 2025 kan er vanaf deze vrijdagavond 17 oktober gestemd worden op de website spraakmakendhaarleml.nl. Stemmen kan vanaf 18 oktober ook in het ABC Architectuurcentrum aan het Groot Heiligland, alwaar vanaf dan de panelen-presentatie met achtergrondinformatie over de genomineerde projecten is te zien. Op beide plekken kan gestemd worden tot en met zondag 16 november 2025.

Wil je alle kans hebbende ontwerpen zelf nog even zien voor het stemmen, dan kan dat uiteraard op eigen gelegenheid, maar ook op de speciale fietstocht die het ABC vrijdagmiddag 14 november van 13.00 tot 17.00 houdt. Het reserveren van tickets daarvoor kan op de website van het ABC of spraakmakendhaarleml.nl. De bekendmaking van de winnaar van de Lieven de Key Penning en de Publieksprijs is op dinsdagavond 18 november. Op die avond zal Wilma Kempinga de Lieven de Key Lezing van dit jaar uitspreken. Kempinga is initiatiefnemer van Stichting Mevrouw Meijer, een ideëel onderzoeksbureau dat verbetering van schoolarchitectuur nastreeft.